

Národní umělec

VÁCLAV BEDNÁŘ

Vybral a sestavil Antonín Schubert

- **B. SMETANA ČERTOVA STĚNA.** Opera o 3 dějstvích Libreto E. Krásnohorská
Jen jediná [Vok / 1. dějství] Orchester Národního divadla řídí Zdeněk Chalabala
- B. SMETANA LIBUŠE.** Opera o 3 dějstvích. Libreto J. Wenzig; přeložil E. Špindler
Již plane slunce [Přemysl / 2. dějství]
Já ale zůstanu / Stadická scéna / [Přemysl / 2. dějství] Orchester Národního divadla řídí Jaroslav Krombholc
- B. SMETANA DALIBOR.** Opera o 3 dějstvích. Libreto J. Wenzig; přeložil E. Špindler
Již víte, jak to krásné království [král Vladislav / 1. dějství] Orchester Národního divadla řídí Jaroslav Krombholc
- Z. FIBICH ŠÁRKA.** Opera o 3 dějstvích. Libreto A. Schulzová
Píseň bohům všem [Přemysl / 1. dějství] Orchester Národního divadla řídí Zdeněk Chalabala
- J. B. FOERSTER EVA.** Opera o 3 dějstvích. Libreto skladatel podle G. Preissové
Koho by neoslňil ten náhlý obrat [Samko / 1. dějství] Orchester Národního divadla řídí Zdeněk Chalabala

- **R. LEONCAVALLO KOMEDIANTI.** Opera o prologu a 2 dějstvích. Libreto skladatel; přeložil V. J. Novotný
Prolog Zda smím? [Tonio]
- **CH. GOUNOD FAUST A MARKÉTA.** Opera o 5 dějstvích. Libreto J. Barbier a M. Carré; přeložil J. Böhm
Domovu než sbohem dám [Valentin / 2. dějství]
- **G. BIZET CARMEN.** Opera o 4 dějstvích. Libreto H. Meilhac a L. Halévy podle P. Mérimée; přeložila E. Krásnohorská
Na zdraví tu s vámi já chci pít [Escamillo / 2. dějství] Pěvecký sbor Čs. rozhlasu. Pražský rozhlasový orchestr řídí František Dyk
- P. I. ČAJKOVSKIJ EVŽEN ONĚGIN.** Opera o 3 dějstvích. Libreto skladatel a K. S. Šilovskij podle A. S. Puškina;
přeložila J. Holečková-Dolanská
Já kdybych klidné svoje žití [Oněgin / 1. dějství] Pražský rozhlasový orchestr řídí František Dyk

Realizace desky Zdeněk Zahradník / Zvuková realizace ing. Erich Kunze
Nahráno v pražských studiích Supraphonu [1. strana] a Čs. rozhlasu [2. strana]

Mezi největší zjevy českého operního pěvectví patří nepochybně jméno národního umělce Václava Bednáře. V poválečném vývoji Národního divadla představuje výraznou uměleckou osobnost bez náhlých výkyvů ve výkonech i překvapivých metamorfóz oborových. Těchto dvou znaků, příznačných hlavně pro vrcholné období tvůrčí činnosti, nedosáhl však ani pěvec Bednářova formátu snadnou a pohodlnou cestou. Krátké nahlédnutí do umělcova životopisu nám prozradí míru osobního úsilí, píle a talentu, jichž bylo zapotřebí k dosažení tohoto cíle.

Václav Bednář se narodil 20. prosince 1905 v Ostravě — Mariánských Horách. Na umělecké povolání nebylo u dospívajícího chlapce zpočátku ani pomyšlení. Zkoušel štěstí na ostravské realce, odkud následoval povolání otce a stal se kominickým tovaryšem. Hezký hlas a divadelní schopnosti uplatňoval se zdarem v ostravských ochotnických spolcích a možná, že by zůstalo jenom při tom, nebýt šťastné náhody, tolikrát osvědčené v životopisech slavných osobností. V Bednářově případě měla konkrétní podobu, a to v pěvci a režiséru Karlu Köglerovi, který byl několik let i členem operního souboru Národního divadla. To už měl Václav Bednář za sebou vojenskou službu a první životní zkušenosti, a někdejší hudební záliba se změnila v tvrdé denní úsilí budoucího umělce. S konečnou platností o tom rozhodl tehdejší šéf ostravské opery Jaroslav Vogel. V září roku 1928 pozval triadvacetiletého Václava Bednáře k pohostinskému vystoupení ve Wagnerových Mistrech pěvcích norimberských, aby na dalších osm roků zpečetil jeho první divadelní angažmá. Před mladým umělcem se rozevřela doba značných tvůrčích možností. Následovala jedna role za druhou, dostával se často na scénu, byl plně zaměstnaným pěvcem, jehož zkušenosti i umělecké osobnosti přibývalo s každým dalším úkolem. V Bednářově repertoáru z té doby bychom už našli později tolik proslavené barytónové úlohy oper Bedřicha Smetany,

také však ku příkladu Wagnerova Bludného Holanďana, Amfortase z Parsifala a Telramunda z Lohengrina, nastudoval Scarpia v Tosce i Borise Godunova. Taková repertoárová šíře by jistě nebyla možná u vrcholné divadelní scény a mladému Václavu Bednářovi poskytla jedinečnou příležitost k pozvolnému a současně svobodnému budování vlastní osobnosti, jak ji známe už z jeviště Národního divadla.

K této metě všech českých pěvců směřoval cílevědomě a houževnatě. První pokus zaznamenal už v roce 1935, kdy operní správa vyhověla jeho nabídce a představila Pražanům Václava Bednáře jako Kalinu ve Smetanově Tajemství. Představení splnilo umělecké očekávání, ale pěvci nepřineslo kýžený výsledek. O rok později jej angažoval do Brna Milan Sachs a postaral se tak o další, tentokrát devítileté období Bednářovy operní práce. I v této době — přes množství dalších příležitostí, které posunuly jeho rozhled po české opeře dvacátého století — zaznamenal Václav Bednář nový pokus o zdolání pražské operní pevnosti. Představení Smetanovy Hubičky, v níž vystoupil v úloze Tomše, příznivě obohatilo jeho uměleckou pověst, ale nic víc. Do konce války zůstal tedy členem brněnského divadla s výjimkou doby, kdy byl pronásledován gestapem a teprve na prahu první svobodné poválečné sezóny v roce 1945 podepsal Václav Bednář smlouvu jako řádný člen Národního divadla v Praze.

Vstoupil sem jako hotový umělec vyhraněného osobitého charakteru, který byl připraven odvádět vrcholné výkony. Měkký lyrický barytón ovládal s technickým mistrovstvím bez problémů a s jediným cílem — přiblížit se nejvyšší možné dosažitelné kráse, jakou je schopen vytvořit jen a jen lidský hlas. Úlohy Václava Bednáře nerostly už svým absolutním počtem, ale intenzitou uměleckého prožitku a zralosti, jimiž obohacoval každou z nich. Nestalo se tak náhodou, ale logickým důsledkem dosavadního vývoje, že tuto vrcholnou a nejdelší éru

umělecké činnosti naplnil především rolemi smetanovskými. Postavy, jako byl Bednářův Přemysl, král Vladislav, Tomeš, Kalina nebo Petr Vok — zůstanou hodně dlouho v povědomí českého operního diváka a nástupcům zanechávají velký příklad poctivé a čisté umělecké práce. Bednářovy výkony se tu ovšem neomezily jenom na ně. Stejně vysoká měřítko osobní kritičnosti kladl i na postavu Samka ve Foerstrově Evě a Přemysla ve Fibichově Šárce, jímavou úzkostí a láskou k nejbližšímu člověku zní v Bednářově podání Valentinův zpěv z Gounodova Fausta a Markétky nebo herecky ladný a pěvecky noblesní Oněgin v opeře Petra Iljiče Čajkovského. Opět to není náhoda, ale výsledek celoživotní práce, osobní zaujetí a charakter uměleckého talentu, které se podílely na tom, že Václav Bednář představuje v dějinách našeho dramatického umění výrazný typ českého operního pěvce. Sledovat tuto práci v širších souvislostech znamenalo by připomenout spoluúčast jeho generačních vrstevníků, kteří jsou dnes už stejně jako on legendárními postavami nedávné minulosti: Marta Krásová, Marie Podvalová, Marie Tauberová, Zdeněk Otava a další. Každá generace si přináší vlastní prvky interpretačního projevu. Žádná však nemůže pominout výdotek svých bezprostředních předchůdců, neboť i v tom tkví tajemství úspěchu každého mládí, které si klesí cestu kupředu. Bednářův příklad je tu vzorem zvláště lákavým a následováníhodným.

Naše současnost po zásluze ocenila přínos Václava Bednáře českému opernímu umění: v roce 1955 byl vyznamenán státní cenou, v roce 1958 byl jmenován zasloužilým umělcem a v roce 1963 mu byl propůjčen titul nejvyšší — národní umělec. I po odchodu z trvalého svazku s Národním divadlem zůstává Václav Bednář v kontaktu s hudebním životem, na který aktivně působí jako pedagog pražské konservatoře a Akademie múšických umění.

Dr. Jiřina Jirásková